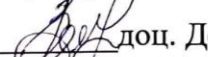

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української літератури**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувачка кафедри української
літератури

доц. Демченко А.В.

«20» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(X-XVIII СТОЛІТТЯ)»**

Спеціальність:

014 Середня освіта (Українська мова і література)

Факультет української філології та журналістики

2019/2020 н.р.

Робоча програма з дисципліни «Історія української літератури (X-XVIII століття)» для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література).

Розробник: старша викладачка Цепкало Т.О.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української літератури

Протокол №__ від «__»_____ 2019 року

Завідувачка кафедри української літератури

_____ доц. Демченко А.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література.	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 135	Рівень вищої освіти: бакалавр	Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		26 год.	0 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.;	0 год.
		Консультація	
		0 год.	0 год.
	Самостійна робота		
	85 год.	135 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5		Вид контролю: диференційний залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 37 %; 63 %

для заочної форми навчання 0 %; 100 %

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Програма нормативної дисципліни спрямована на поглиблення знань, умінь і навичок студентів з історії української літератури Х-ХVIII століття.

Мета навчальної дисципліни: зорієнтувати студентів на дослідження художнього коду давніх літературних пам'яток, відтворити картину зародження давньої української писемності, розкрити її особливості, проаналізувати найвизначніші твори, зосередивши увагу на тих, які вивчаються у школі.

Завдання навчальної дисципліни:

теоретичні:

- формувати в студентів уявлення про закономірності літературного процесу XI-XVIII ст.;
- розкрити основні особливості історико-культурної доби та літературного процесу в цілісному контексті як національної, так і світової культури;
- визначити етапи розвитку давньоукраїнської літератури;
- розкрити головні етапи життєвого та творчого шляху письменників, їхні світоглядні позиції у питаннях розвитку літератури, культури та суспільства;
- розкрити ідейно-естетичну специфіку літературного періоду, визначити основні художні явища, схарактеризувати їх;
- з'ясувати ідейно-художню своєрідність творчості найвидатніших представників літератури Х-XVIII ст., ознайомити студентів зі змістом і поетикою їх провідних творів;
- переосмислити класичну літературу;
- з'ясувати такі теоретичні поняття, як монументальний історизм, бароко, класицизм тощо.

практичні:

- формувати навички вільного володіння державною мовою в усній та писемній формі;
- сприяти формуванню у студентів власної думки, особистісних духовно-ціннісних орієнтирів, культурно-пізнавальних інтересів, естетичного смаку;
- ознайомити з національною своєрідністю та загальнолюдською цінністю включених до програми творів, розвивати вміння критично оцінювати художні твори та робити їх ідейно-естетичний аналіз, обґрунтовуючи власну оцінку і враховуючи думку літературних критиків
- прищепити навички самостійної роботи з літературно-критичними джерелами: статтями, монографіями, підручниками, енциклопедіями, кращими статтями як сучасних науковців, так і вчених діаспори, істориків літератури тощо;
- розвинути навички філологічного аналізу художніх творів у єдності змісту та форми, самостійно й об'єктивно оцінювати художні твори чи характеризувати літературне явище;
- розвинути навички визначати основні закономірності зародження української літератури, визначати основну проблематику, сюжет, композицію, систему образів, виражально-зображувальні засоби мови;
- сприяти формуванню умінь використовувати набуті під час вивчення курсу знання для написання наукових студентських робіт;
- удосконалити вміння творчого виразного читання художніх творів напам'ять та виявляти авторську позицію і розгорнуто пояснювати й обговорювати внутрішній світ героя у єдності його світоглядних та ціннісних чинників.

Вивчення курсу ґрунтується на нових технологіях навчання й ураховує **розвиток таких компетентностей:**

загальні компетентності:

- знання та розуміння предметної області, усвідомлення особливостей професійної діяльності;

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

фахові компетентності:

- здатність формувати в учнів предметні компетентності;

- здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови й літератури в загальноосвітніх навчальних закладах, практиці навчання української мови й літератури;

- здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, культурного кругогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві;

- здатність критично осмислювати нові художні тенденції, використовувати фахові знання з літератури, уміння й навички в галузі порівняльного літературознавства для аналізу літературного процесу;

- здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту;

- здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих громадян України.

Програмні результати навчання: у процесі вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- знати сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури;

- знати основні функції й закони розвитку мови як суспільного явища, різномірневу (системну) організацію української мови та її норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності;

- знати провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою;

- володіти різними видами аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції та новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної культури;

- розрізняти епохи (періоди), напрями, течії, жанри, стилі української літератури за їх сутнісними характеристиками й на тлі світового письменства. Використовувати гуманістичний потенціал української літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України;

- навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 годин або 4,5 кредитів ECTS.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. **Вступ.** Предмет і завдання курсу, його зв'язок з іншими дисциплінами. Поняття про синкретичну писемність, літературну пам'ятку, її редакції та списки. Характеристика давніх рукописів. Значення появи книгодрукування. Огляд джерел, за якими вивчається давня українська література. Проблема її періодизації.

2. **Перекладна література Київської Русі.** Історично-культурний контекст її формування та розвитку. Перекладна література. Структура і зміст Біблії. Переклади і переспіви її. Мотиви й образи в українській літературі. Апокрифи, їх оцінка І.Франком. Апокрифи «Як сотворив Бог Адама», «Про Соломона і Китовраса», «Ходіння Богородиці...». Апокрифічні мотиви в українській літературі («Слово о збуренню пекла», «Енеїда» І.Котляревського). Агіографія. Перекладні й оригінальні житія, їх основні типи. «Пчола», «Олександрія», «Андриатіс», «Златостурій» та інші світські книги. Космологічні твори («Шестоднев» Іоанна, «Християнська топографія» Козьми Індикоплова, «Фізіолог»). Історична література (Хроніка Іоанна Малали, Хроніка Георгія Синкелла та ін.). Перекладні повісті («Александрія» хронографічна, «Повість про Варлаама та Йоасаафа» та ін.). Роль перекладної літератури у становленні і розвитку письменства Київської Русі.

3. **Оригінальна література Київської Русі.** Початки оригінального письменства. «Велесова книга» та дискусії навколо неї. Ораторсько-учительна проза, два стилі проповіді. «Слово про закон і похвала кагану Володимирові», «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона. Проповіді Феодосія Печерського. «Посланіє» Климента Смолятича. «Послання смиренного єпископа Симона...». «Повчання» Володимира Мономаха. «Повість... про мирянина і про монахів...» Кирила Туровського. Агіографічні тексти (життя Ольги і Володимира, твори про Бориса і Гліба). Паломницька проза.

4. **«Слово о полку Ігоревім».** Історія віднайдення, видання і вивчення «Слова». Проблеми автентичності й авторства твору. Історична основа пам'ятки, «Слово» і літописні оповіді про похід Ігоря. Жанрова специфіка «Слова». Тема і композиція твору. Система образів. Художня досконалість «Слова» Значення твору, його переклади, переспіви, мотиви й образи в пізнішій літературі.

5. **Літописи Київської Русі.** Літописи, їх типологія, місце у світовій культурі. Поняття про літопис, літописне зведення, літописний список, літописну редакцію тощо. Гіпотези О.Шахматова, М.Грушевського, Л.Махновця та ін. про генезис і розвиток літописання. «Повість временних літ» – найвидатніша пам'ятка давньоруського літописання. Історія створення літопису. Проблема авторства. Композиція літописного зведення. Роль Вступу у структурі твору. Образи руських князів у літописі. Втілення в них ідеї боротьби за єдність Русі, осуд княжих міжусобиць. Жанрові, художньо-стильові й мовні особливості твору. Київський літопис, його зміст, поетика, мовно-стильові особливості. Галицько-Волинський літопис: структура. Образи Романа і Данила Галицьких, співця Митуси та інших героїв. Літописні повісті про татаро-монгольське нашествя, легенда про євшан-зілля, їх патріотичний пафос. Художня своєрідність твору. Історико-літературне значення літописів Київської Русі, використання їх письменниками наступних поколінь – Т.Шевченком, І.Франком, С.Руданським, Юліаном Опільським, С.Скляренком, П.Загребельним, Раїсою Іванченко, В.Маликом та іншими письменниками.

6. **Література пізнього Середньовіччя.** Історико-культурні обставини. Пізні форми фольклорного епосу. Білорусько-Литовські (Західноукраїнські) літописи. «Слово про погибель Руської землі», Ораторсько-учительна проза другої половини XIII – першої половини XVI ст., творчість київських митрополитів. Агіографічні твори («Житіє Олександра Невського», «Житіє Михайла Чернігівського» та ін.). Києво-Печерський патерик як найважливіша пам'ятка української агіографії. Латиномовна література (Ю. Дрогобич-Котермак, Павло Русин з Кросна, Григорій Чуй-Русин із Самбора та ін.). Перекладна література (Хроніка Іоанна Зонари, «Хронограф» українсько-білоруської редакції, Сербська «Александрія», «Повість про Трістана та Ізольду» тощо).

7. **Полемічна література.** Історичні умови. Ренесансні риси у культурі. Основні теми і жанри літератури. Характерні риси полемічної літератури.

Петро Скарга як найталановитіший представник католицько-уніатського табору. Інші письменники-полемісти. «Ключ царства небесного» і передмова до Острозької Біблії Герасима Смотрицького. «Історія о Листрикійському синоді» й «Отписи» Клірика Острозького. «Казання святого Кирила» Стефана Зизанія. «Апокрисис» Христофора Філарета. Творчість Петра Скарги.

Історичні умови. Ренесансні риси у духовно-художній свідомості. Основні жанри та періоди розвитку полемічної літератури. Творчість Мелетія Смотрицького («Тренос», «Грамати́ка», «Апологія», «Паронезис»), еволюція світогляду письменника. «Палінодія» Захарії Копистенського. «Унія греків з костелом римським», «Антиризис», «Гармонія» Іпатія Потія. Значення полемічної літератури.

8. **Творчість Івана Вишенського.** Світогляд Івана Вишенського. Художня інтерпретація його образу Іваном Франком. Поетика ранніх творів полеміста («Ізвещеніє...», «Писаніє до всіх...»). Твори Вишенського після Брестської унії («Посланіє до князя Острозького», «Порада»). Викриття ініціаторів унії, захист православної віри в «Посланії до єпископів». Значення української полемічної літератури.

9. **Література II пол. XVII ст., її основні здобутки і проблеми.** Роль Києво-Могилянської колегії у розвитку культури. Історична проза. Вплив Густинського літопису на «Патерик» С.Косова. «Синопис», Обробки житій Ольги і Володимира. «Хроніка» Ф.Сафоновича, її новаторський характер і вплив на розвиток історіографії. Ораторсько-проповідницька проза, нові тенденції у її теорії. Творчість І.Галятовського («Наука, або Спосіб зложення казання», «Ключ розуміння», «Лебідь», «Магометів Коран»), Л.Барановича («Меч духовний», «Труби словес проповідних», поезії). Українська література в Закарпатті. Творчість М.Андрелли («Логос», «Оборона вірному кожному чоловіку»), зв'язок її з загальноукраїнським літературним процесом.

10. **Творчість Феофана Прокоповича.** Естетичні погляди Ф. Прокоповича. Жанрові різновиди, індивідуальність стилю в поезії митця («Елегія», «Опис Києва», «Похвала Дніпрові». Трагедія «Володимир»: композиційні особливості, індивідуалізація образів, жанрова специфіка. Значення творчості Ф. Прокоповича в розвитку української літератури.

11. **Козацькі літописи.** Історико-культурні обставини виникнення барокової історіографії. Проблема типології козацьких літописів. Літопис Самовидця, його характерні риси, проблема авторства. Григорій Грабянка і його літопис «Дѣйствія презьльної... брани Богдана Хмельницького». Літопис Самійла Величка як яскраве явище літературного бароко. «Історія Русів» та дискусії навколо неї. Образ Хмельницького в козацьких літописах. Українська ідея в літописах та її втілення. Історико-літературне значення козацьких літописів. Використання їх письменниками наступних поколінь.

12. **Вірші Івана Величковського, Климентія Зіновієва.** Біографічні відомості про Івана Величковського. Структура, основні мотиви збірки «Зегар з полузегарком». «Поетичні штучки» автора у збірці «Млеко». Тематика, стиль епіграм. Відомості про життя й походження імені Климентія Зіновієва. Художня своєрідність поетичного збірника: дидактична спрямованість, фольклорні елементи у віршах. І. Франко про К. Зіновієва. Місце і значення творів І. Величковського, К. Зіновієва в історії українського письменства.

13. **Віршова література II пол. XVII ст.** Шкільне віршування, його теоретична розробка, провідні жанри. Бароко, його специфіка в Україні. Дослідження українського літературного бароко (Д.Чижевський, О.Білецький, В.Крекотень, Д.Наливайко, І.Іванько та ін.). Використання художніх здобутків бароко у пізнішій літературі. Історичні вірші «Про Жовтоводську битву», «Полонення Потоцьких», «Дума козацька о Берестецькім звиченстві».

14. **Українська віршована сатира XVIII ст.** Загальна характеристика української віршованої сатири XVIII ст. (обставини виникнення, зв'язок з російською сатирою, питання про авторство). Висміювання зажерливості, жадібності і пияцтва, викриття продажності у сатирично-гумористичних віршованих оповіданнях «Отець Негребецький» «Пекельний Марко», «Вірша про Кирика». Показ сили і героїзму козаків («Пекельний Марко»). Викриття

пороків панівних класів у соціально-політичних віршованих сатирах «1764 года декабря 20 дня. К.Р.», «Плач киевских монахов», «Доказательства Хама Даниеля Куксы потомственны». Особливості мови і стилю віршованої сатири, зв'язок її з усною народною творчістю. Елементи реалізму в творах.

15. **Шкільна драматургія XVII ст.**, її зв'язок з європейським театром. Зародження і перший етап розвитку шкільної драми. Драматичні діалоги Памви Беринди та Іоанікія Волковича. Основні тематичні групи шкільних драм та їх жанрові різновиди (різдвяні, великодні, типу міраклів та мораліте). Декламації та діалоги («Вірші на Воскресіння Христове»; «Спор Душі та Тіла» Івана Некрашевича). Драми різдвяного циклу («Комедія на день Різдва Христова» Дмитрія Тупатала, «Комічне дійство» Митрофана Довгалевського та ін.). Драми великодняного циклу («Царство Натури Людської...», «Мудрість Предвічна»). Мораліте («Боротьба церкви з дияволом»; «Воскресіння мертвих» Георгія Кониського, анонімна «Розмова душі з тілом»). Історичні драми. Інтермедії, їх генезис, типологія та функції. Інтермедії до драми Я.Гаватовича «Трагедія, або образ смерті пресвятого Іоанна Хрестителя», оцінка їх М. Драгомановим і М.Павликом, спроби постановки на сучасній сцені. Міраклі «Алексій чоловік Божий», його джерела, зв'язок з історичними подіями, бароковий стиль. «Слово о збуренню пекла» – зразок драми народного типу. І.Франко про цей твір. Використання прийомів шкільної драматургії у пізнішій літературі та театральному мистецтві.

16. **Шкільна драма XVIII ст.** «Милість Божія». Драма Г.Кониського «Воскресіння мертвих». Діалог С.Дівовича «Разговор Великоросії з Малоросією». Інтермедії до драм М.Довгалевського та Г.Кониського, оцінка їх І.Франком.

17. **Вертепна драма**, її будова і театральна техніка, зміст і образи, вплив на пізнішу культуру. «Живий» вертеп та спроби його відродження.

18. **Драма «Милість Божа»**. Історія написання драми. Питання авторства. Тема, ідея твору, його патріотичний пафос. Композиція драми. Двоплановість сюжету. Образ Богдана Хмельницького, засоби його творення. Художнє відтворення образу України в драмі. Мовно-стильові та художні особливості п'єси. Бароковий характер твору, символи, персоніфікація, алегорія у творі.

19. **Творчість мандрівних дяків**. Аналогічне явище у західноєвропейській культурі. «Житіє» І. Турчиновського, образ його автора у I ч. триптиха Вал. Шевчука «Три листки за вікном». Образи мандрівних дяків у інших творах. Теми, жанри, стильові особливості спадщини мандрівних дяків, її вплив на пізнішу літературу. Елементи реалізму в творах. Творчість мандрівних дяків. Творчість Івана Некрашевича обставини її виникнення, зв'язок з фольклором та попередньою літературою.

20. **Лірика XVIII ст.** Рукописні збірники, їх автори або переписувачі. Публікації пісень. Поява романсів. Пісня С.Климовського «Їхав козак за Дунай». «Пісні світові» І.Пашковського. Медитативно-елегічна лірика («Піснь о світі» О.Падальського, «Піснь о бідном сироті» Василя, «Піснь світська сиротинська»). Метафізична (духовна) лірика. Почаївський «Богогласник».

21. **Історико-мемуарна проза II пол. XVIII ст.** «Щоденник» і листи Я.Марковича. «Діаріуш» і «Щоденник» М.Ханенка.

22. **Творчість Г.Сковороди**. Особливості світогляду письменника-філософа. Аналіз філософських трактатів, діалогів, притч. Збірка «Басни Харьковскія». Обставини її створення. Тематика і провідні мотиви байок Г.Сковороди. Особливості художньої форми байок Г.Сковороди. Загальна характеристика поетичної спадщини Г.Сковороди. Збірка «Сад божественних пьсней» як найвизначніше явище в українській віршовій літературі ХУІІІ ст. Характер взаємодії епіграфів і текстів. Провідні мотиви лірики Г.Сковороди. Ідейно-художнє новаторство Г.Сковороди, значення його спадщини для розвитку української літератури.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					Заочна форма					
	Усього го	у тому числі				Усього го	у тому числі				
л		п	ла б	інд	с.р.		л	п	лаб	конс	с.р.
Змістовий модуль 1. Література Середньовіччя											
Вступ	4	2				2	2				2
Перекладна література в Київській Русі	10	2				8	5				5
Оригінальна література Київської Русі	4	2	2				6				6
«Слово о полку Ігоревім» – найвизначніша пам'ятка літератури Київської Русі	4	2	2				5				5
Літописи Київської Русі	2		2				8				8
Література пізнього Середньовіччя	8					8	6				6
Всього за змістовим модулем:	32	8	6			18	32				32
Змістовий модуль 2. Література Ренесансу і Бароко											
Полемічна література	15	2				13	7				7
Полемічна література і творчість І.Вишенського	2		2				6				6
Література II пол. XVII ст., її основні здобутки і проблеми	10	2				8	6				6
Творчість Феофана Прокоповича	2		2				6				6
Козацькі літописи	4	2	2				6				6
Вірші Івана Величковського, Климентія Зіновієва.	2		2				6				6
Віршова література II пол. XVII ст.	10	2				8	6				6
Українська віршована сатира XVIII ст.	2		2				6				6
Шкільна драматургія XVII ст.	4	2	2				8				8
Шкільна драма XVIII ст.	7					7	6				6
Вертепна драма	7					7	6				6
Драма «Милість Божа»	2		2				6				6
Творчість мандрівних дяків	10	2				8	6				6
Лірика XVIII ст.	10	2				8	6				6
Історико-мемуарна проза II пол. XVIII ст.	8					8	6				6
Творчість Г.Сковороди	8	4	4				10				10
Всього за змістовим модулем:	103	18	18			67	103				103
ВСЬОГО:	135	26	24			85	135				135

5. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Змістовий модуль 1.			
Література Середньовіччя			
Лекційний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Вступ	Предмет і завдання курсу, його зв'язок з іншими дисциплінами. Поняття про синкретичну писемність, літературну пам'ятку, її редакції та списки. Характеристика давніх рукописів. Значення появи книгодрукування. Огляд джерел, за якими вивчається давня українська література. Проблема її періодизації.	2
2	Перекладна література в Київській Русі	Історично-культурний контекст її формування та розвитку. Перекладна література. Структура і зміст Біблії. Переклади і переспіви її. Мотиви й образи в українській літературі. Апокрифи, їх оцінка І.Франком. Агіографія. Перекладні й оригінальні житія, їх основні типи. Історична література. Перекладні повісті.	2
3	Оригінальна література Київської Русі	Початки оригінального письменства. «Велесова книга» та дискусії навколо неї. Ораторсько-учительна проза, два стилі проповіді. «Слово про закон і похвала кагану Володимирові», «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона. Проповіді Феодосія Печерського. «Посланіє» Климента Смолятича. «Послання смиренного єпископа Симона...». «Повчання» Володимира Мономаха. Агіографічні тексти. Паломницька проза.	2
4	«Слово о полку Ігоревім» – найвизначніша пам'ятка літератури Київської Русі	Історія віднайдення, видання і вивчення «Слова». Проблеми автентичності й авторства твору. Історична основа пам'ятки, «Слово» і літописні оповіді про похід Ігоря. Жанрова специфіка «Слова». Тема і композиція твору. Система образів. Художня досконалість «Слова» Значення твору, його переклади, переспіви, мотиви й образи в пізнішій літературі.	2
Практичний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Оригінальна література Київської Русі	Початки оригінального письменства. «Велесова книга» та дискусії навколо неї. Ораторсько-учительна проза, два стилі проповіді. «Слово про закон і похвала кагану Володимирові», «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона. Проповіді Феодосія Печерського. «Посланіє» Климента Смолятича. «Послання смиренного єпископа Симона...». «Повчання» Володимира Мономаха. «Повість... про мирянина і про	2

		монахів...» Кирила Туровського. Агіографічні тексти (життя Ольги і Володимира, твори про Бориса і Гліба). Паломницька проза.	
2	«Слово о полку Ігоревім» – найвизначніша пам'ятка літератури Київської Русі	Історія віднайдення, видання і вивчення «Слова». Проблеми автентичності й авторства твору. Історична основа пам'ятки, «Слово» і літописні оповіді про похід Ігоря. Жанрова специфіка «Слова». Тема і композиція твору. Система образів. Художня досконалість «Слова». Значення твору, його переклади, переспіви, мотиви й образи в пізнішій літературі.	2
3	Літописи Київської Русі	Літописи, їх типологія, місце у світовій культурі. Поняття про літопис, літописне зведення, літописний список, літописну редакцію тощо. Гіпотези О.Шахматова, М.Грушевського, Л.Махновця та ін. про генезис і розвиток літописання. «Повість временних літ» – найвидатніша пам'ятка давньоруського літописання. Історія створення літопису. Проблема авторства. Композиція літописного зведення. Роль Вступу у структурі твору. Образи руських князів у літописі. Втілення в них ідеї боротьби за єдність Русі, осуд княжих міжусобиць. Жанрові, художньо-стильові й мовні особливості твору. Київський літопис, його зміст, поетика, мовно-стильові особливості. Галицько-Волинський літопис: структура. Образи Романа і Данила Галицьких, співця Митуси та інших героїв. Літописні повісті про татаро-монгольське нашествя, легенда про євшан-зілля, їх патріотичний пафос. Художня своєрідність твору. Історико-літературне значення літописів Київської Русі, використання їх письменниками наступних поколінь – Т.Шевченком, І.Франком, С.Руданським, Юліаном Опільським, С.Скляренком, П.Загребельним, Раїсою Іванченко, В.Маликом та іншими письменниками.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Вступ	Предмет і завдання курсу, його зв'язок з іншими дисциплінами. Поняття про синкретичну писемність, літературну пам'ятку, її редакції та списки. Характеристика давніх рукописів. Значення появи книгодрукування. Огляд джерел, за якими вивчається давня українська література. Проблема її періодизації.	2
2	Перекладна література в Київській Русі	Структура і зміст Біблії. Переклади і переспіви її. Мотиви й образи в українській літературі. Апокрифи, їх оцінка І.Франком. Апокрифи «Як сотворив Бог Адама», «Про Соломона і Китовраса», «Ходіння Богородиці...». Апокрифічні мотиви в українській літературі	8

		(«Слово о збуренню пекла», «Енеїда» І.Котляревського). Агіографія. Перекладні й оригінальні житія, їх основні типи. «Пчола», «Олександрія», «Андріатіс», Златостурй» та інші світські книги. Космологічні твори («Шестоднев» Іоанна, «Християнська топографія» Козьми Індикоплова, «Фізіолог»). Історична література (Хроніка Іоанна Малали, Хроніка Георгія Синкелла та ін.). Перекладні повісті («Александрія» хронографічна, «Повість про Варлаама та Йоасаафа» та ін.). Роль перекладної літератури у становленні і розвитку письменства Київської Русі.	
3	Література пізнього Середньовіччя	Історико-культурні обставини. Пізні форми фольклорного епосу. Білорусько-Литовські (Західноукраїнські) літописи. «Слово про погибель Руської землі», Ораторсько-учительна проза другої половини XIII – першої половини XVI ст., творчість київських митрополитів. Агіографічні твори («Житіє Олександра Невського», «Житіє Михайла Чернігівського» та ін.). Києво-Печерський патерик як найважливіша пам'ятка української агіографії. Латиномовна література (Ю. Дрогобич-Котермак, Павло Русин з Кросна, Григорій Чуй-Русин із Самбора та ін.). Перекладна література (Хроніка Іоанна Зонари, «Хронограф» українсько-білоруської редакції, Сербська «Александрія», «Повість про Трістана та Ізольду» тощо).	8
Змістовий модуль 2.			
Література Ренесансу і Бароко			
Лекційний модуль			
1	Полемічна література	<p>Історичні умови. Ренесансні риси у культурі. Основні теми і жанри літератури. Характерні риси полемічної літератури.</p> <p>Петро Скарга як найталановитіший представник католицько-уніатського табору. Інші письменники-полемісти. «Ключ царства небесного» і передмова до Острозької Біблії Герасима Смотрицького. «Історія о Листрикійському синоді» й «Отписи» Клірика Острозького. «Казання святого Кирила» Стефана Зизанія. «Апокрисис» Христофора Філарета. Творчість Петра Скарги.</p> <p>Історичні умови. Ренесансні риси у духовно-художній свідомості. Основні жанри та періоди розвитку полемічної літератури. Творчість Мелетія Смотрицького («Тренос», «Грамати́ка», «Апологія», «Паронезис»), еволюція світогляду письменника. «Палінодія» Захарії Копистенського. «Унія греків з костелом римським», «Антиризис», «Гармонія» Іпатія</p>	2

		Потія. Значення полемічної літератури.	
2	Література II пол. XVII ст., її основні здобутки і проблеми	Роль Києво-Могилянської колегії у розвитку культури. Історична проза. Вплив Густинського літопису на «Патерик» С.Косова. «Синопис», Обробки житій Ольги і Володимира. «Хроніка» Ф.Сафоновича, її новаторський характер і вплив на розвиток історіографії. Ораторсько-проповідницька проза, нові тенденції у її теорії. Творчість І.Галятовського («Наука, або Спосіб зложення казання», «Ключ розуміння», «Лебідь», «Магометів Коран»), Л.Барановича («Меч духовний», «Труби словес проповідних», поезії). Українська література в Закарпатті. Творчість М.Андрелли («Логос», «Оборона вірному кожному чоловіку»), зв'язок її з загальноукраїнським літературним процесом.	2
3	Козацькі літописи	Історико-культурні обставини виникнення барокової історіографії. Проблема типології козацьких літописів. Літопис Самовидця, його характерні риси, проблема авторства. Григорій Грабянка і його літопис «Дѣйствія презьльної... брани Богдана Хмельницького». Літопис Самійла Величка як яскраве явище літературного бароко. «Історія Русів» та дискусії навколо неї. Образ Хмельницького в козацьких літописах. Українська ідея в літописах та її втілення. Історико-літературне значення козацьких літописів. Використання їх письменниками наступних поколінь.	2
4	Віршова література II пол. XVII ст.	Шкільне віршування, його теоретична розробка, провідні жанри. Бароко, його специфіка в Україні. Дослідження українського літературного бароко (Д.Чижевський, О.Білецький, В.Крекотень, Д.Наливайко, І.Іванько та ін.). Використання художніх здобутків бароко у пізнішій літературі. Історичні вірші «Про Жовтоводську битву», «Полонення Потоцьких», «Дума козацька о Берестецькім звиченстві».	2
5	Шкільна драматургія XVII ст.	Шкільна драматургія, її зв'язок з європейським театром. Зародження і перший етап розвитку шкільної драми. Драматичні діалоги Памви Беринди та Іоанікія Волковича. Основні тематичні групи шкільних драм та їх жанрові різновиди (різдвяні, великодні, типу міраклів та мораліте). Декламації та діалоги. Драми різдвяного циклу. Драми великоднього циклу. Мораліте. Історичні драми. Інтермедії, їх генезис, типологія та функції. Міраклі.	2
6	Творчість мандрівних дяків	Аналогічне явище у західноєвропейській культурі. «Житіє» І. Турчиновського, образ його автора у I ч. триптиха Вал. Шевчука «Три листки за вікном». Образи мандрівних дяків у інших	2

		творах. Темі, жанри, стильові особливості спадщини мандрівних дяків, її вплив на пізнішу літературу. Елементи реалізму в творах. Творчість мандрівних дяків. Творчість Івана Некрашевича обставини її виникнення, зв'язок з фольклором та попередньою літературою.	
7	Лірика XVIII ст.	Рукописні збірники, їх автори або переписувачі. Публікації пісень. Поява романсів. Пісня С.Климовського «Їхав козак за Дунай». «Пісні світові» І.Пашковського. Медитативно-елегійна лірика («Піснь о світі» О.Падальського, «Піснь о бідном сироті» Василя, «Піснь світська сиротинська»). Метафізична (духовна) лірика. Почаївський «Богогласник».	2
8	Творчість Г.Сковороди	Особливості світогляду письменника-філософа. Аналіз філософських трактатів, діалогів, притч. Збірка «Басни Харківські». Обставини її створення. Тематика і провідні мотиви байок Г.Сковороди. Особливості художньої форми байок Г.Сковороди. Загальна характеристика поетичної спадщини Г.Сковороди. Збірка «Сад божественних пьсней» як найвизначніше явище в українській віршовій літературі ХУІІІ ст. Характер взаємодії епіграфів і текстів. Провідні мотиви лірики Г.Сковороди. Ідейно-художнє новаторство Г.Сковороди, значення його спадщини для розвитку української літератури	4
Практичний модуль			
1	Полемічна література і творчість І.Вишенського	Світогляд Івана Вишенського. Художня інтерпретація його образу Іваном Франком. Поетика ранніх творів полеміста («Ізвещеніє...», «Писаніє до всіх...»). Твори Вишенського після Брестської унії («Посланіє до князя Острозького», «Порада»). Викриття ініціаторів унії, захист православної віри в «Посланії до єпископів». Значення української полемічної літератури.	2
2	Творчість Феофана Прокоповича	Естетичні погляди Ф. Прокоповича. Жанрові різновиди, індивідуальність стилю в поезії митця («Елегія», «Опис Києва», «Похвала Дніпрові». Трагедія «Володимир»: композиційні особливості, індивідуалізація образів, жанрова специфіка. Значення творчості Ф. Прокоповича в розвитку української літератури.	2
3	Козацькі літописи	Історико-культурні обставини виникнення барокової історіографії. Проблема типології козацьких літописів. Літопис Самовидця, його характерні риси, проблема авторства. Григорій Грабянка і його літопис «Дѣйствія презьльної... брани Богдана Хмельницького». Літопис Самійла Величка як яскраве явище літературного бароко. «Історія Русів» та дискусії навколо неї. Образ Хмельницького в козацьких літописах.	2

		Українська ідея в літописах та її втілення. Історико-літературне значення козацьких літописів. Використання їх письменниками наступних поколінь.	
4	Вірші Івана Величковського, Климентія Зіновієва.	Біографічні відомості про Івана Величковського. Структура, основні мотиви збірки «Зегар з полузегарком». «Поетичні штучки» автора у збірці «Млеко». Тематика, стиль епіграм. Відомості про життя й походження імені Климентія Зіновієва. Художня своєрідність поетичного збірника: дидактична спрямованість, фольклорні елементи у віршах. І. Франко про К. Зіновієва. Місце і значення творів І. Величковського, К. Зіновієва в історії українського письменства.	2
5	Українська віршована сатира XVIII ст.	Загальна характеристика української віршованої сатири XVIII ст. (обставини виникнення, зв'язок з російською сатирою, питання про авторство). Висміювання зажерливості, жадібності і пияцтва, викриття продажності у сатирично-гумористичних віршованих оповіданнях «Отець Негребецький» «Пекельний Марко», «Вірша про Кирика». Показ сили і героїзму козаків («Пекельний Марко»). Викриття пороків панівних класів у соціально-політичних віршованих сатирах «1764 года декабря 20 дня. К.Р.», «Плач киевских монахов», «Доказательства Хама Даниеля Куксы потомственны». Особливості мови і стилю віршованої сатири, зв'язок її з усною народною творчістю. Елементи реалізму в творах.	2
6	Шкільна драматургія XVII ст.	Шкільна драматургія, її зв'язок з європейським театром. Зародження і перший етап розвитку шкільної драми. Драматичні діалоги Памви Беринди та Іоанкія Волковича. Основні тематичні групи шкільних драм та їх жанрові різновиди (різдвяні, великодні, типу міраклів та мораліте). Декламації та діалоги («Вірші на Воскресіння Христове»; «Спор Душі та Тіла» Івана Некрашевича). Драми різдвяного циклу («Комедія на день Різдва Христова» Димитрія Тупатала, «Комічне дійство» Митрофана Довгалецького та ін.). Драми великоднього циклу («Царство Натури Людської...», «Мудрість Предвічна»). Мораліте («Боротьба церкви з дияволом»; «Воскресіння мертвих» Георгія Кониського, анонімна «Розмова душі з тілом»). Історичні драми. Інтермедії, їх генезис, типологія та функції. Інтермедії до драми Я.Гаватовича «Трагедія, або образ смерті пресвятого Іоанна Хрестителя», оцінка їх М. Драгомановим і М.Павликом, спроби постановки на сучасній сцені. Міраклі «Алексій чоловік Божий», його	2

		джерела, зв'язок з історичними подіями, бароковий стиль. «Слово о збуренню пекла» – зразок драми народного типу. І.Франко про цей твір. Використання прийомів шкільної драматургії у пізнішій літературі та театральному мистецтві.	
7	Драма «Милість Божа»	Історія написання драми. Питання авторства. Тема, ідея твору, його патріотичний пафос. Композиція драми. Двоплановість сюжету. Образ Богдана Хмельницького, засоби його творення. Художнє відтворення образу України в драмі. Мовно-стильові та художні особливості п'єси. Бароковий характер твору, символи, персоніфікація, алегорія у творі.	2
8	Творчість Г.Сковороди	Особливості світогляду письменника-філософа. Аналіз філософських трактатів, діалогів, притч. Збірка «Басни Харківські». Обставини її створення. Тематика і провідні мотиви байок Г.Сковороди. Особливості художньої форми байок Г.Сковороди. Загальна характеристика поетичної спадщини Г.Сковороди. Збірка «Сад божественних п'єсней» як найвизначнішого явища в українській віршовій літературі ХУІІІ ст. Характер взаємодії епіграфів і текстів. Провідні мотиви лірики Г.Сковороди.	4

Модуль самостійної роботи

	Тема	Види і форми роботи	
1	Полемічна література	Петро Скарга як найталановитіший представник католицько-уніатського табору. Інші письменники-полемісти. «Ключ царства небесного» і передмова до Острозької Біблії Герасима Смотрицького. «Історія о Листрикійському синоді» й «Отписи» Клірика Острозького. «Казання святого Кирила» Стефана Зизанія. «Апокрисис» Христофора Філарета. Творчість Петра Скарги. Основні жанри та періоди розвитку полемічної літератури. Творчість Мелетія Смотрицького («Тренос», «Грамматика», «Апологія», «Паронезис»), еволюція світогляду письменника. «Палінодія» Захарії Копистенського. «Антиризис», «Гармонія» Іпатія Потія. Значення полемічної літератури.	13
2	Література ІІ пол. ХVІІІ ст., її основні здобутки і проблеми	Роль Києво-Могилянської колегії у розвитку культури. Історична проза. Вплив Густинського літопису на «Патерик» С.Косова. «Синописис», Обробки житій Ольги і Володимира. «Хроніка» Ф.Сафоновича, її новаторський характер і вплив на розвиток історіографії. Ораторсько-проповідницька проза, нові тенденції у її теорії. Творчість І.Галатовського («Наука, або Спосіб зложення казання», «Ключ розуміння», «Лебідь», «Магометів Коран»), Л.Барановича («Меч	8

		духовний», «Труби словес проповідних», поезії). Українська література в Закарпатті. Творчість М.Андрелли («Логос», «Оборона вірному кожному чоловіку»), зв'язок її з загальноукраїнським літературним процесом.	
3	Віршова література II пол. XVII ст.	Шкільне віршування, його теоретична розробка, провідні жанри. Бароко, його специфіка в Україні. Дослідження українського літературного бароко (Д.Чижевський, О.Білецький, В.Крекотень, Д.Наливайко, І.Іванько та ін.). Використання художніх здобутків бароко у пізнішій літературі. Історичні вірші «Про Жовтоводську битву», «Полонення Потоцьких», «Дума козацька о Берестецькім звиченстві».	8
5	Шкільна драма XVIII ст.	«Милость Божія». Драма Г.Кониського «Воскресіння мертвих». Діалог С.Дівовича «Разговор Великої Росії з Малоросією». Інтермедії до драм М.Довгалевського та Г.Кониського, оцінка їх І.Франком.	7
6	Вертепна драма	Вертепна драма, її будова і театральна техніка, зміст і образи, вплив на пізнішу культуру. «Живий» вертеп та спроби його відродження.	7
7	Творчість мандрівних дяків	Аналогічне явище у західноєвропейській культурі. «Житіє» І.Турчиновського, образ його автора у I ч. триптиха Вал. Шевчука «Три листки за вікном». Образи мандрівних дяків у інших творах. Темі, жанри, стильові особливості спадщини мандрівних дяків, її вплив на пізнішу літературу. Елементи реалізму в творах. Творчість мандрівних дяків. Творчість Івана Некрашевича обставини її виникнення, зв'язок з фольклором та попередньою літературою.	8
8	Лірика XVIII ст.	Рукописні збірники, їх автори або переписувачі. Публікації пісень. Поява романсів. Пісня С.Климовського «Їхав козак за Дунай». «Пісні світові» І.Пашковського. Медитативно-елегійна лірика («Піснь о світі» О.Падальського, «Піснь о бідном сироті» Василя, «Піснь світська сиротинська»). Метафізична (духовна) лірика. Почаївський «Богогласник».	8
9	Історико-мемуарна проза II пол. XVIII ст.	«Щоденник» і листи Я.Марковича. «Діаріуш» і «Щоденник» М.Ханенка.	8

6. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Заочна форма навчання

Змістовий модуль 1. Література Середньовіччя			
Модуль самостійної роботи			
№ п/п	Тема	Види і форми роботи	Год.
1	Вступ	Предмет і завдання курсу, його зв'язок з іншими дисциплінами. Поняття про синкретичну писемність, літературну пам'ятку, її редакції та списки. Характеристика давніх рукописів. Значення появи книгодрукування. Огляд джерел, за якими вивчається давня українська література. Проблема її періодизації.	2
2	Перекладна література в Київській Русі	Історично-культурний контекст її формування та розвитку. Перекладна література. Структура і зміст Біблії. Переклади і переспіви її. Мотиви й образи в українській літературі. Апокрифи, їх оцінка І.Франком. Апокрифи «Як сотворив Бог Адама», «Про Соломона і Китовраса», «Ходіння Богородиці...». Апокрифічні мотиви в українській літературі («Слово о збуренню пекла», «Енеїда» І.Котляревського). Агіографія. Перекладні й оригінальні житія, їх основні типи. «Пчола», «Олександрія», «Андріатіс», Златостурій та інші світські книги. Космологічні твори («Шестоднев» Іоанна, «Християнська топографія» Козьми Індикоплова, «Фізіолог»). Історична література (Хроніка Іоанна Малали, Хроніка Георгія Синкелла та ін.). Перекладні повісті («Александрія» хронографічна, «Повість про Варлаама та Йоасаафа» та ін.). Роль перекладної літератури у становленні і розвитку письменства Київської Русі.	5
3	Оригінальна література Київської Русі	Початки оригінального письменства. «Велесова книга» та дискусії навколо неї. Ораторсько-учительна проза, два стилі проповіді. «Слово про закон і похвала кагану Володимирові», «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона. Проповіді Феодосія Печерського. «Посланіє» Климента Смолятича. «Послання смиренного єпископа Симона...». «Повчання» Володимира Мономаха. «Повість... про мирянина і про монахів...» Кирила Туровського. Агіографічні тексти (життя Ольги і Володимира, твори про Бориса і Гліба). Паломницька проза.	6
4	«Слово о полку Ігоревім» – найвизначніша пам'ятка літератури Київської Русі	Історія віднайдення, видання і вивчення «Слова». Проблеми автентичності й авторства твору. Історична основа пам'ятки, «Слово» і літописні оповіді про похід Ігоря. Жанрова специфіка	5

		«Слова». Тема і композиція твору. Система образів. Художня досконалість «Слова» Значення твору, його переклади, переспіви, мотиви й образи в пізнішій літературі.	
5	Літописи Київської Русі	Літописи, їх типологія, місце у світовій культурі. Поняття про літопис, літописне зведення, літописний список, літописну редакцію тощо. Гіпотези О.Шахматова, М.Грушевського, Л.Махновця та ін. про генезис і розвиток літописання. «Повість временних літ» – найвидатніша пам'ятка давньоруського літописання. Історія створення літопису. Проблема авторства. Композиція літописного зведення. Роль Вступу у структурі твору. Втілення в них ідеї боротьби за єдність Русі, осуд княжих міжусобиць. Жанрові, художньо-стильові й мовні особливості твору. Київський літопис, його зміст, поетика, мовно-стильові особливості. Галицько-Волинський літопис: структура. Образи Романа і Данила Галицьких, співця Митуси та інших героїв. Літописні повісті про татаро-монгольське нашествя, легенда про євшан-зілля, їх патріотичний пафос. Художня своєрідність твору. Історико-літературне значення літописів Київської Русі, використання їх письменниками наступних поколінь – Т.Шевченком, І.Франком, С.Руданським, Юліаном Опільським, С.Скляренком, П.Загребельним, Раїсою Іванченко, В.Маликом та іншими письменниками	8
6	Література пізнього Середньовіччя	Історико-культурні обставини. Пізні форми фольклорного епосу. Білорусько-Литовські (Західноукраїнські) літописи. «Слово про погибель Руської землі», Ораторсько-учительна проза другої половини XIII – першої половини XVI ст., творчість київських митрополитів. Агіографічні твори («Житіє Олександра Невського», «Житіє Михайла Чернігівського» та ін.). Києво-Печерський патерик як найважливіша пам'ятка української агіографії. Латиномовна література (Ю. Дрогобич-Котермак, Павло Русин з Кросна, Григорій Чуй-Русин із Самбора та ін.). Перекладна література (Хроніка Іоанна Зонари, «Хронограф» українсько-білоруської редакції, Сербська «Александрія», «Повість про Трістана та Ізольду» тощо).	6
Змістовий модуль 2.			
Література Ренесансу і Бароко			
Модуль самостійної роботи			
1	Полемічна література	Історичні умови. Ренесансні риси у культурі. Основні теми і жанри літератури. Характерні риси полемічної літератури. Петро Скарга як найталановитіший	7

		представник католицько-уніатського табору. Інші письменники-полемісти. «Ключ царства небесного» і передмова до Острозької Біблії Герасима Смотрицького. «Історія о Листрикійському синоді» й «Отписи» Клірика Острозького. «Казання святого Кирила» Стефана Зизанія. «Апокрисис» Христофора Філарета. Творчість Петра Скарги. Творчість Мелетія Смотрицького («Тренос», «Грамати́ка», «Апологія», «Паронезис»), еволюція світогляду письменника. «Палінодія» Захарії Копистенського. «Унія греків з костелом римським», «Антиризис», «Гармонія» Іпатія Потія. Значення полемічної літератури.	
2	Полемічна література і творчість І.Вишенського	Світогляд Івана Вишенського. Художня інтерпретація його образу Іваном Франком. Поетика ранніх творів полеміста («Ізвещеніє...», «Писаніє до всіх...»). Твори Вишенського після Брестської унії («Посланіє до князя Острозького», «Порада»). Викриття ініціаторів унії, захист православної віри в «Посланії до єпископів». Значення української полемічної літератури	6
3	Література II пол. XVII ст., її основні здобутки і проблеми	Роль Києво-Могилянської колегії у розвитку культури. Історична проза. Вплив Густинського літопису на «Патерик» С.Косова. «Синописис», Обробки житій Ольги і Володимира. «Хроніка» Ф.Сафоновича, її новаторський характер і вплив на розвиток історіографії.Ораторсько-проповідницька проза, нові тенденції у її теорії. Творчість І.Галятівського («Наука, або Спосіб зложення казання», «Ключ розуміння», «Лебідь», «Магометів Коран»), Л.Барановича («Меч духовний», «Труби словес проповідних», поезії). Українська література в Закарпатті. Творчість М.Андрелли («Логос», «Оборона вірному кождому чоловіку»), зв'язок її з загальноукраїнським літературним процесом.	6
4	Творчість Феофана Прокоповича	Естетичні погляди Ф. Прокоповича. Жанрові різновиди, індивідуальність стилю в поезії митця («Елегія», «Опис Києва», «Похвала Дніпрові». Трагедія «Володимир»: композиційні особливості, індивідуалізація образів, жанрова специфіка. Значення творчості Ф. Прокоповича в розвитку української літератури.	6
5	Козацькі літописи	Історико-культурні обставини виникнення барокової історіографії. Проблема типології козацьких літописів. Літопис Самовидця, його характерні риси, проблема авторства. Григорій Грабянка і його літопис «Дѣйствія презьльної... брани Богдана Хмельницького». Літопис Самійла Величка як яскраве явище літературного бароко. «Історія Русів» та дискусії навколо неї. Образ	6

		Хмельницького в козацьких літописах. Українська ідея в літописах та її втілення. Історико-літературне значення козацьких літописів. Використання їх письменниками наступних поколінь.	
6	Вірші Івана Величковського, Климентія Зіновієва.	Біографічні відомості про Івана Величковського. Структура, основні мотиви збірки «Зегар з полузегарком». «Поетичні штучки» автора у збірці «Млеко». Тематика, стиль епіграм. Відомості про життя й походження імені Климентія Зіновієва. Художня своєрідність поетичного збірника: дидактична спрямованість, фольклорні елементи у віршах. І. Франко про К. Зіновієва. Місце і значення творів І. Величковського, К. Зіновієва в історії українського письменства.	6
7	Віршова література II пол. XVII ст.	Шкільне віршування, його теоретична розробка, провідні жанри. Бароко, його специфіка в Україні. Дослідження українського літературного бароко (Д.Чижевський, О.Білецький, В.Крекотень, Д.Наливайко, І.Іваньо та ін.). Використання художніх здобутків бароко у пізнішій літературі. Історичні вірші «Про Жовтоводську битву», «Полонення Потоцьких», «Дума козацька о Берестецькім звиченстві».	6
8	Українська віршована сатира XVIII ст.	Загальна характеристика української віршованої сатири XVIII ст. (обставини виникнення, зв'язок з російською сатирою, питання про авторство). Висміювання зажерливості, жадібності і пияцтва, викриття продажності у сатирично-гумористичних віршованих оповіданнях «Отець Негребецький» «Пекельний Марко», «Вірша про Кирика». Показ сили і героїзму козаків («Пекельний Марко»). Викриття пороків панівних класів у соціально-політичних віршованих сатирах «1764 года декабря 20 дня. К.Р.», «Плач киевских монахов», «Доказательства Хама Даниеля Куксы потомственны». Особливості мови і стилю віршованої сатири, зв'язок її з усною народною творчістю. Елементи реалізму в творах.	6
10	Шкільна драматургія XVII ст.	Шкільна драматургія, її зв'язок з європейським театром. Зародження і перший етап розвитку шкільної драми. Драматичні діалоги Памви Беринди та Іоанікія Волковича. Декламації та діалоги («Вірші на Воскресіння Христове»; «Спор Душі та Тіла» Івана Некрашевича). Драми різдвяного циклу («Комедія на день Різдва Христова» Димитрія Тупатала, «Комічне дійство» Митрофана Довгалевського та ін.). Драми великоднього циклу («Царство Натури Людської...», «Мудрість Предвічна»). Мораліте («Боротьба церкви з дияволом»; «Воскресіння мертвих» Георгія Кониського, анонімна «Розмова	8

		душі з тілом»). Інтермедії, їх генезис, типологія та функції. Інтермедії до драми Я.Гаватовича «Трагедія, або образ смерті пресвятого Іоанна Хрестителя», оцінка їх М. Драгомановим і М.Павликом, спроби постановки на сучасній сцені. Міраклі «Алексьй человек Божий», його джерела, зв'язок з історичними подіями, бароковий стиль. «Слово о збуренню пекла» – зразок драми народного типу. І.Франко про цей твір. Використання прийомів шкільної драматургії у пізнішій літературі та театральному мистецтві.	
11	Шкільна драма XVIII ст.	«Милость Божія». Драма Г.Кониського «Воскресіння мертвих». Діалог С.Дівовича «Разговор Великої Росії з Малоросією». Інтермедії до драм М.Довгалевського та Г.Кониського, оцінка їх І.Франком.	6
12	Вертепна драма	Вертепна драма, її будова і театральна техніка, зміст і образи, вплив на пізнішу культуру. «Живий» вертеп та спроби його відродження	6
13	Драма «Милість Божа»	Історія написання драми. Питання авторства. Тема, ідея твору, його патріотичний пафос. Композиція драми. Двоплановість сюжету. Образ Богдана Хмельницького, засоби його творення. Художнє відтворення образу України в драмі. Мовно-стильові та художні особливості п'єси. Бароковий характер твору, символи, персоніфікація, алегорія у творі.	6
14	Творчість мандрівних дяків	Аналогічне явище у західноєвропейській культурі. «Житіє» І. Турчиновського, образ його автора у І ч. триптиха Вал. Шевчука «Три листки за вікном». Образи мандрівних дяків у інших творах. Теми, жанри, стильові особливості спадщини мандрівних дяків, її вплив на пізнішу літературу. Елементи реалізму в творах. Творчість мандрівних дяків. Творчість Івана Некрашевича обставини її виникнення, зв'язок з фольклором та попередньою літературою.	6
15	Лірика XVIII ст.	Рукописні збірники, їх автори або переписувачі. Публікації пісень. Поява романсів. Пісня С.Климовського «Їхав козак за Дунай». «Пісні світові» І.Пашковського. Медитативно-елегійна лірика («Піснь о світі» О.Падацького, «Піснь о бідном сироті» Василя, «Піснь світська сиротинська»). Метафізична (духовна) лірика. Почаївський «Богогласник».	6
16	Історико-мемуарна проза II пол. XVIII ст.	«Щоденник» і листи Я.Марковича. «Діаріуш» і «Щоденник» М.Ханенка.	6
17	Творчість Г.Сковороди	Особливості світогляду письменника-філософа. Аналіз філософських трактатів, діалогів, притч. Збірка «Басни Харьковскія». Обставини її створення. Тематика і провідні мотиви байок Г.Сковороди. Особливості художньої форми байок	10

		<p>Г.Сковороди. Загальна характеристика поетичної спадщини Г.Сковороди. Збірка «Сад божественних пьсней» як найвизначніше явище в українській віршовій літературі ХУІІІ ст. Характер взаємодії епіграфів і текстів. Провідні мотиви лірики Г.Сковороди.</p>	
--	--	---	--

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для ефективної організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів застосовується комплекс словесних, наочних та практичних методів навчання, що містять гносеологічний, логіко-змістовий, психологічний та педагогічний аспекти.

Окрім традиційних методів навчання (лекція, бесіда, демонстрація, консультування) з метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи: аудіовізуальний метод, інтерв'ювання, мозковий штурм, кейс-метод, метод проектів, моделювання, творчі завдання, професійно-орієнтовані ділові ігри, конкурси та вікторини, експерименти, тематичні дискусії тощо).

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля. Тривалість виконання модульних контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

Форми проведення модульних контролів з дисципліни «Історія української літератури (X-XVIII ст.)»:

- 1) перевірка проектів;
- 2) написання рефератів, наукових статей, анотацій, рецензій;
- 3) тестування.

ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ проводиться в кінці семестру у формі диференційованого заліку.

Форми проведення підсумкового контролю з дисципліни «Історія української літератури (X-XVIII ст.)»:

- 1) усне опитування;
- 2) тестування.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання знань, умінь і навичок студентів здійснюється на підставі **наступних критеріїв**:

- 1) критеріїв оцінювання практичних занять;
- 2) критеріїв оцінювання тестів;
- 3) критеріїв оцінювання заліку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Рівень, шкала ECTS	Рейтингова шкала	Критерії успішності
Високий А (відмінно)	100	Студент: знає теоретичний матеріал; володіє вміннями й навичками будувати риторичний текст, дотримуючись культури діалогу (монологу), полеміки; має навички виступу перед аудиторією; здатний аргументувати власну думку, переконати аудиторію; виявив уміння створювати власні виступи, аналізувати, редагувати й рецензувати чужі; якісно опрацював завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат (доповідь) за обраною темою; відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою доведень, високим рівнем знань висвітлюваної проблеми.
	90	Студент: знає теоретичний матеріал; володіє вміннями й навичками будувати риторичний текст, дотримуючись культури діалогу (монологу), полеміки; має навички виступу перед аудиторією, але не виявляє ініціативи; здатний аргументувати власну думку, переконати аудиторію, робити висновки; виявив уміння створювати власні виступи, аналізувати, редагувати й рецензувати чужі за вказівкою викладача; якісно опрацював завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат (доповідь) за обраною темою; відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою доведень, високим рівнем знань висвітлюваної проблеми; уміння розв'язувати складні практичні завдання; відповіді на запитання можуть містити незначні неточності.
Вище середнього В (дуже добре)	89	студент добре знає теоретичний матеріал; володіє навичками створення риторичних тестів, редагування та рецензування чужих; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, робити висновки; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; вміння розв'язувати складні практичні завдання; відповіді на запитання можуть містити певні неточності.
	82	студент засвоїв теоретичний матеріал; володіє базовими навичками створення риторичних тестів, редагування та рецензування чужих; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, робити висновки, спираючись на зразки; опрацював усі завдання для

		самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; вміння розв'язувати складні практичні завдання; відповіді на запитання можуть містити певні неточності й лексичні помилки.
Середній С (добре)	81	студент засвоїв теоретичний матеріал; володіє базовими навичками створення риторичних тестів, однак мав труднощі під час редагування та рецензування чужих; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, робити висновки; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; виявив уміння послідовно висловлювати думку, але допускав помилки в аргументах; виявив уміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань, спираючись на рекомендації викладача.
	74	Студент засвоїв теоретичний матеріал; володіє базовими навичками створення риторичних тестів, однак мав труднощі під час редагування та рецензування чужих; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, але у висновках не завжди послідовний; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; виявив уміння висловлювати думку, але допускав помилки в аргументах; не завжди виявляв уміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань.
Достатній D (задовільно)	73	Студент відтворює основні поняття, але не виділяє взаємозв'язки між ними; може сформулювати думку з допомогою викладача; дотримується основних вимог до створення риторичного тексту певного типу (за зразком); виявляє здатність будувати власні висловлювання та аналізувати чужі; виконуючи вправи, допускає помилки, які не завжди може виправити самостійно; опрацював майже всі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; може розв'язати найпростіші типові завдання, але за зразком.
	64	Студент відтворює основні поняття, але не може виділити взаємозв'язки між ними; може сформулювати думку з допомогою викладача або інших студентів; дотримується основних вимог до створення риторичного тексту (за зразком з допомогою викладача); виявляє здатність будувати власні висловлювання (за зразком), але допускає помилки під час аналізу чужих; виконуючи вправи, допускає помилки, які не може виправити самостійно; опрацював практично всі завдання для самоконтролю; виконав не всі домашні завдання, у деяких допускав помилки; мав труднощі у підготовці реферату за обраною темою; не виявив умінь використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.

Низький Е (задовільно)	63	Студент відтворює основні поняття, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язки між ними; може сформулювати думку з допомогою викладача або інших студентів, але не вміє послідовно й аргументовано довести її; дотримується основних вимог до створення риторичного тексту (за зразком з допомогою викладача); не виявляє вмінь будувати власні висловлювання (за зразком) й аналізувати чужі; виконує вправи лише за зразком (інструкцією), допускає помилки, які не може виправити самостійно; опрацював не всі завдання для самоконтролю; виконав не всі домашні завдання, у деяких допускав помилки; у підготовці реферату за обраною темою скористався готовим текстом, не опрацювавши його; не вміє використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
	60	Студент поверхово відтворює основні поняття, не виділяє взаємозв'язки між ними; формулює думку лише з допомогою викладача або інших студентів, не дотримується послідовності у її висловленні; не дотримується основних вимог до створення риторичного тексту (за зразком); виконує вправи лише за зразком (інструкцією), допускає суттєві помилки, які не може пояснити й виправити самостійно; не опрацював завдання для самоконтролю; виконав не всі домашні завдання, у багатьох із них допускав помилки; підготував реферат за обраною темою, скориставшись готовим текстом, не опрацювавши його; не вміє використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
Початковий FX (незадовільно)	59	елементарний рівень знань теоретичного матеріалу; формулює думку фрагментарно лише з допомогою викладача або інших студентів; не дотримується вимог та правил мовного й технічного оформлення риторичного тексту; у виконанні вправ відсутня самостійність, допускає суттєві помилки, які не може пояснити й виправити; не опрацював завдання для самоконтролю; не виконав домашні завдання; не підготував реферат за обраною темою; не вміє використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
	35	відсутні знання теоретичного матеріалу; незадовільне виконання домашніх завдань; незадовільне опрацювання питань для самоконтролю.
Початковий F (незадовільно)	1–34	Студент не виявив знань значної частини навчального теоретичного матеріалу; був відсутній на лекційних заняттях; не опрацював завдання для самоконтролю; не виконав домашні завдання; не підготував реферат за обраною темою; не виявив умінь орієнтуватися під час розв'язання простих практичних завдань; допускав істотні помилки у відповідях на запитання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Під час оцінювання самостійної роботи студентів необхідно враховувати:

Повноту виконання завдання:

- елементарна;
- фрагментарна;
- неповна;
- повна.

2. Рівень самостійності студента:

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

3. Сформованість навчально-інформаційних умінь:

- робота з інформацією;
- володіння різними способами оброблення інформації;
- складання плану, рецензій, конспекту;
- уміння користуватися бібліотекою, джерельною базою;
- спостереження, експеримент.

4. Сформованість навчально-інтелектуальних умінь:

- визначення понять;
- аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування;
- уміння відповідати на запитання;
- уміння виконувати творчі завдання.

5. Рівень сформованості фахових умінь (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	100	5 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; • має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; • добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; • користується широким арсеналом засобів доказу власної думки; • розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і методичного характеру; • має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування педагогічних явищ; • уміє створювати та розв'язувати проблеми; • робить висновки і приймає рішення у складних навчальних і виробничих ситуаціях; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.

	90		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; • має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; • добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; • користується широким арсеналом засобів доказу власної думки; • розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і методичного характеру; • має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування педагогічних явищ; • уміє ставити та розв'язувати проблеми; • робить висновки і приймає рішення у складних ситуаціях; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.
В	89	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконані повністю, без допомоги викладача, але з деякими огріхами; • самостійно здійснює інформаційний пошук і володіє способами систематизації інформації; • здатний до самостійного опрацювання навчального матеріалу; • у власній аргументації використовує загальновідомі докази, • виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача; • робить висновки і самостійно приймає рішення у складних ситуаціях; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.
	83		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконані повністю, але з деякими огріхами; • самостійно здійснює інформаційний пошук і володіє способами систематизації інформації; • здатний до самостійного опрацювання навчального матеріалу; • у власній аргументації використовує загальновідомі докази, • виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача; • робить висновки і приймає рішення у складних ситуаціях після консультації з викладачем; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.
С	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; • уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; • критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; • може зіставляти, узагальнювати й систематизувати

			<p>інформацію під керівництвом викладача;</p> <ul style="list-style-type: none"> • вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях.
	74		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; • не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; • критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; • може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; • вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях.
D	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконані після консультації з викладачем і неповністю; • застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з декількох джерел; • має навички роботи з підручником, науковими джерелами; • має стійкі навички роботи з конспектом; • усвідомлює, якою інформацією з окремого питання володіє, а якою – ні; • може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати його й робити висновки; • може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу, спираючись на консультацію викладача; • вибирає відомі способи дій для виконання фахових завдань.
	64		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконані після консультації з викладачем і неповністю; • застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з декількох джерел; • має фрагментарні навички роботи з підручником, науковими джерелами; • має навички роботи з конспектом; • усвідомлює, якою інформацією з окремого питання володіє, а якою – ні; • може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати його, але непослідовний у своїх висновках; • може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу, спираючись на консультацію викладача; • вибирає відомі способи дій для виконання фахових завдань.

E	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; • усвідомлює недостатній обсяг інформації; • застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з різних джерел; • має фрагментарні уявлення про роботу з науковими джерелами; • демонструє розуміння отриманої інформації; • виявляє розуміння висновків з певного питання; • не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; • володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу.
	60		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; • усвідомлює недостатній обсяг інформації; • застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з одного джерела; • має фрагментарні уявлення про роботу з науковими джерелами; • демонструє розуміння отриманої інформації; • виявляє розуміння висновків з певного питання; • не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; • володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу.
FX	59	2 незадовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; • необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; • має елементарні вмінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу; • не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; • більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.
	35		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; • необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; • не має елементарних умінь здійснювати первинну обробку й подальший аналіз навчальної інформації; • не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; • більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.
F	1–34	1 незадовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані;

			<ul style="list-style-type: none"> • не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією; • виявляє вміння користуватися бібліотекою, однак не докладє зусиль для пошуку необхідної інформації; • не має навичок працювати з джерельною базою; • необхідні практичні вміння і навички не сформовані;
--	--	--	---

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТУ

Звичайно реферати в рамках навчального процесу у вузі оцінюються за наступними головними критеріями:

- уміння підібрати наукову літературу по темі;
- інформаційна насиченість, новизна, оригінальність викладу питань;
- простота і дохідливість викладу;
- структурна організованість, логічність, граматична правильність і стилістична виразність;
- переконливість, аргументованість, практична значущість і теоретична обґрунтованість пропозицій і висновків, зроблених в рефераті.

Слід застерегти студентів від бездумного списування тексту, повного подання літературного джерела. Наукові праці є особливо складними при їхньому необдуманому представленні письмово, а важливо, щоб студент розумів матеріал реферату, осмислив його, наповнив особистою позицією, — інакше цей вид навчальної роботи не виконає своїх функцій.

Самостійність розробки теми на основі поглибленого вивчення першоджерел і літератури до неї.

2. Чіткість і послідовність викладення матеріалу відповідно до самостійно складеного плану; у текстовій частині кожне питання плану (завдання) має бути виділено окремо.

3. Правильність оформлення наведених у роботі цитат і виносок.

4. Наявність узагальнень і висновків, зроблених на основі вивчення літератури загалом.

5. Наявність і правильне оформлення списку літератури (з точними бібліографічними даними), яку студент вивчив і використав при написанні контрольної роботи.

У контрольній роботі мають бути відображені головні питання теми і показано вміння:

- відбирати найважливіший матеріал, що стосується теми;
- переконливо обґрунтовувати і аргументувати головні положення роботи;
- викладати питання грамотно, стисло, ясно, послідовно, робити правильні логічні висновки та узагальнення.

1. Помилки у змісті

- Пропуск важливої смислової ланки
- Пропуск декількох смислових ланок
- «Стиснення» тексту
- Фактичні перекручування
- Порушення логічної послідовності (перестановки)

2. Граматичне і мовне оформлення

- Утруднення з початком переказу
- Відсутність граматичного завершення тексту
- Відсутність (порушення) зв'язків між пропозиціями і частинами
- Граматичні помилки

- Мовні помилки
- 3. Загальне враження
- «Безадресовість» переказу
- Невиразність переказу

Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання, що виявляються у:

Новизні змісту:

- а) актуальність теми дослідження;
- б) новизна й самостійність у постановці проблеми, формулювання нового аспекту відомої проблеми у встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопроблемних, інтеграційних);
- в) уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал;
- г) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- д) стильова єдність тексту.

Рівні розкриття сутності питання:

- а) відповідність плану темі реферату;
- б) відповідність змісту й плану реферату;
- в) повнота й глибина знань з теми;
- г) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом;
- е) уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору.

Обґрунтованості вибору джерел:

- а) оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, статистичні дані, довідки й т.ін.).

Дотриманні вимог до оформлення:

- а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;
- б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної культури), володіння термінологією;
- в) дотримання вимог до обсягу реферату.

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
А	100	5 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> • Виконано всі вимоги до написання, обсягу й захисту реферату; • виявлено самостійність розробки теми на основі поглибленого вивчення першоджерел і літератури до неї; • чітко визначено проблему й переконливо обґрунтовано її актуальність і новизну; • проведено аналіз різних точок зору науковців на проблему; • сформульовано новий аспект аналізованої проблемий викладено власну позицію; • тему розкрито повністю, питання викладено грамотно, стисло і послідовно відповідно до складеного плану;

			<ul style="list-style-type: none"> • зроблено правильні логічні висновки та узагальнення. • витримано обсяг реферату й дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; • під час захисту виявлено повноту і глибину знань з теми; • дано правильні відповіді на додаткові питання
	90		<ul style="list-style-type: none"> • Виконано всі вимоги до написання, обсягу й захисту реферату; • виявлено самостійність розробки теми на основі вивчення першоджерел і літератури до неї; • чітко визначено проблему й обґрунтовано її актуальність і новизну; • проведено аналіз різних точок зору науковців на проблему; • сформульовано новий аспект відомої проблеми й викладено власну позицію; • тему розкрито повністю, питання викладено грамотно, стисло і послідовно; • зроблено правильні логічні висновки та узагальнення. • витримано обсяг реферату й дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; • під час відповіді на додаткові запитання допущено незначні огріхи.
В	89	4 дуже добре	<ul style="list-style-type: none"> • Виконано всі вимоги до написання, й захисту реферату; • витримано обсяг і дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; • чітко визначено проблему й обґрунтовано її актуальність; • виявлено вміння відбирати найважливіший матеріал, що стосується теми; • зроблено короткий аналіз різних точок зору науковців на проблему й викладено власну позицію; • тему розкрито повністю й сформульовано докладні висновки; • виявлено повноту знань з теми; • достатньо повно дано правильні відповіді на додаткові питання.
	82		<ul style="list-style-type: none"> • Виконано всі вимоги до написання, й захисту реферату; • витримано обсяг і дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; • визначено проблему й обґрунтовано її актуальність; • виявлено вміння відбирати найважливіший матеріал, що стосується теми; • зроблено короткий аналіз різних точок зору

			<p>науковців на проблему й викладено власну позицію;</p> <ul style="list-style-type: none"> • тему розкрито повністю й сформульовано докладні висновки; • виявлено повноту знань з теми; • під час викладу інформації та відповіді на додаткові запитання допущено мовленнєві помилки.
С	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Дотримано основні вимоги до реферату, його оформлення та захисту, але при цьому допущено деякі недоліки; • обґрунтовано актуальність проблеми, але не доведено новизну її; • питання викладено стисло, ясно, послідовно, але допущено незначні граматичні помилки; • зроблено правильні висновки та узагальнення, але порушено послідовність їх викладу; • наявні певні неточності у викладенні матеріалу; • допущено незначні помилки в мовленнєвому оформленні реферату.
	74		<ul style="list-style-type: none"> • Дотримано основні вимоги до реферату, його оформлення та захисту, але при цьому допущено деякі недоліки; • обґрунтовано актуальність проблеми, але не доведено новизну її; • питання викладено стисло, ясно, послідовно, але допущено граматичні помилки; • зроблено правильні узагальнення, але порушено послідовність їх викладу; • наявні певні неточності у викладенні матеріалу; • висновки не чіткі; • допущено незначні помилки в мовленнєвому оформленні.
D	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки; • є неточності у викладі матеріалу, порушено зв'язки між його частинами; • порушено логічну послідовність у судженнях і висновках; • не витримано обсяг реферату; • є недоліки в оформленні; • допущено граматичні помилки у мовному оформленні матеріалу; • на додаткові питання під час захисту дано неповні відповіді
	64		<ul style="list-style-type: none"> • Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки; • є неточності у викладі матеріалу, порушено зв'язки між його частинами; • відсутні логічна послідовність у судженнях і

			<p>висновках;</p> <ul style="list-style-type: none"> • не витримано обсяг реферату; • є недоліки в оформленні; • допущено граматичні помилки у мовному оформленні матеріалу; • на додаткові питання під час захисту дано неповні відповіді.
E	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Основні вимоги до реферату і його захисту виконані не в повному обсязі, • не доведено актуальності, відсутня новизна проблеми; • допущено помилки в змістовому і мовному оформленні; • допущено істотні недоліки у викладі інформації, її послідовності; • тему розкритолише частково; • допущено фактичні помилки в змісті або під час відповіді на додаткові питання; • під час захисту не зроблено висновки.
	60		<ul style="list-style-type: none"> • Допущено відступидо вимог написання і захисту реферату; • допущено помилки в змістовому і мовному оформленні; • актуальність і новизна не розкриті; • є істотні недоліки у викладі інформації, її послідовності; • тему розкритолише частково; • допущено фактичні помилки в змісті або під час відповіді на додаткові питання; • під час захисту не зроблено висновки, допущено мовні і мовленнєві помилки. <p>є відступи від вимог до реферування.</p>
FX	59	2 незадовільно з можливістю повторного складання	<ul style="list-style-type: none"> • Тему реферату не розкрито; • виявлено істотне незрозуміння досліджуваної проблеми; • не дотримано основних вимог до написання реферату і його захисту;
	35		
X	1–34	2 незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисциплін.	Реферативну роботу не виконано.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДОПОВІДІ

Під час оцінювання відповіді необхідно виділити наступні елементи:

1. Актуальність описаної проблеми та реальність запропонованого механізму вирішення даної проблеми.
2. Подання власної точки зору (позиції, ставлення) при розкритті проблеми.
3. Розкриття проблеми на теоретичному рівні (у порівнянні і з обґрунтуваннями).
4. Логіка в аргументації своєї точки зору, врахування реальних обставин в культурі та власного життєвого досвіду.
5. Оригінальність підходу до вирішення проблем.
6. Узгодженість в тексті ключових тез та аргументів.
7. Несуперечність особистісних суджень.

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	100	5 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> • Відбито світоглядну позицію автора, його погляд на сутність проблеми; • проблему розкрито на теоретичному рівні з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді; • робота логічна, послідовна, композиційно чітка; • виловлені аргументи, власні думки спираються на факти або особистий досвід; • виявлено оригінальність підходу до розв'язання проблеми.
	90		<ul style="list-style-type: none"> • Відбито світоглядну позицію автора, його погляд на сутність проблеми; • проблему розкрито на теоретичному рівні з використанням фахових термінів і понять; • робота логічна, послідовна, композиційно чітка; • виловлені аргументи, власні думки спираються на факти або особистий досвід; • виявлено оригінальність підходу до розв'язання проблеми.
B	89	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) у розкритті проблеми; • питання розкрито на теоретичному рівні, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді; • власну думку аргументовано фактами; • доведено несуперечність власних суджень; • виявлено особистий підхід до розв'язання проблеми.
	82		<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) у розкритті проблеми; • питання розкрито на теоретичному рівні, з достатнім використанням фахових термінів і

			<p>понять у контексті відповіді;</p> <ul style="list-style-type: none"> • власну думку аргументовано фактами; • доведено несуперечність власних суджень; виявлено особистий підхід до розв'язання проблеми.
С	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору на розкриття порушеної проблеми; • питання розкрито повно з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді; • теоретичні зв'язки й обґрунтування в доповіді простежуються слабо; • власні думки аргументовано з опорою на відомі факти; • виявлена деяка оригінальність у поданні матеріалу.
	74		<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору на розкриття проблеми; • питання розкрито з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді; • теоретичні зв'язки й обґрунтування в доповіді явно не простежуються; • власні думки аргументовано з опорою на відомі факти; • оригінальності у поданні матеріалу не виявлено.
D	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Проблему розкрито на формальному рівні; • використано фахові терміни і поняття, але без належного обґрунтування; • власна думка не достатньо аргументована фактами під час розкриття проблеми; • у тексті дещо порушено логіку викладу думки;
	64		<ul style="list-style-type: none"> • Проблему розкрито на формальному рівні; • використано фахові терміни і поняття, але без належного обґрунтування; • власна думка не завжди аргументована фактами під час розкриття проблеми; • у тексті порушено логіку викладу думки, допущено мовленнєві помилки;
E	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Представлено загальновідому інформацію на побутовому рівні без аргументації та належного аналізу; • порушено логіку викладу думки; • не висловлено власної позиції за обраною проблемою; • під час виступу допущено лексичні і граматичні помилки.
	60		<ul style="list-style-type: none"> • Представлено загальновідому інформацію на побутовому рівні без аргументації та належного аналізу; • порушено логіку викладу думки; • відсутня власна позиція за обраною проблемою;

			<ul style="list-style-type: none"> • під час виступу допущено значну кількість лексичних і граматичних помилок.
FX	59	2 незадовільнонезадовільно з можливістю повторного складання	<ul style="list-style-type: none"> • Проблему не розкрито; • дібрана інформація не відповідає завданням.
	35		<ul style="list-style-type: none"> • Проблему не розкрито; • дібрана інформація не відповідає завданням; • допущено велику кількість помилок різного характеру.
X	1-34	2 незадовільнонезадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	Завдання не виконано.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

Час виконання 80 хвилин

Вид контролю: заліковий тест

Мета тестового контролю: перевірка успішності засвоєння студентами теоретичного матеріалу та рівня сформованості вмінь і навичок з дисципліни.

Структура тесту

Тест складається з 50 завдань.

Завдання 1–5 відкритого типу.

Завдання 6–25 на вибір однієї правильної відповіді (з трьох і п'яти запропонованих варіантів).

Завдання 26–35 множинного вибору з кількома правильними відповідями.

Завдання 36–45 на відновлення тексту (з пропуском частини речення).

Завдання 46–50 на встановлення відповідності.

Завдання розташовані блоками за принципом зростання складності в межах кожного блоку. За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 38 до 75 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 37 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання за тестовими завданнями

Оцінка «відмінно» Студент дав не менше 90% правильних відповідей

Оцінка «добре» Студент дав не менше 70% правильних відповідей

Оцінка «задовільно» Студент дав не менше 50% правильних відповідей

Оцінка «незадовільно» Студент дав менше 50% правильних відповідей

Оцінювання результатів тестування здійснюється за такими критеріями:

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
75	100	А відмінно	37	59	FX незадовільно
74	98		36	48	
73	97		35	46	
72	96		34	45	

71	94			33	44		
70	93			32	42		
69	92			31	41		
68	90			30	40		
67	89	В добре		29	39		
66	88			28	38		
65	86			27	37		
64	85			26	34		
63	84			25	33		
62	82			24	32		
61	81		С добре		23	30	
60	80			22	29		
59	78			21	28		
58	77			20	26		
57	76			19	25		
56	74	Д задовільно		18	24	Х незадовільно	
55	73			17	22		
54	72			16	21		
53	73			15	20		
52	70			14	18		
51	68			13	17		
50	70			12	16		
49	68			11	14		
48	66			10	13		
47	65			9	12		
46	64			8	10		
45	63	Е задовільно		7	9		
44	62			6	8		
43	61			5	6		
42	60			4	5		
41	63			3	4		
40	62			2	2		
39	61			1	1		
38	60						

Критерії оцінювання відповіді студента на екзамені/диф.заліку

Характеристики критеріїв оцінювання знань	За державною (національною) шкалою	За шкалою ECST	За 100 бальною шкалою
<p>Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	5	A	90-100
<p>Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	4,5	B	82-89
<p>Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.</p>	4	C	75-81
<p>Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.</p>	3,5	D	69-74
<p>Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.</p>	3	E	60-68
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.</p>	2 / Не зараховано з можливістю повторного складання заліку	FX	35-59
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватися при розв'язанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.</p>	1 / Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни	F	1-34

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Система контролю якості навчального процесу та критерії оцінок, які використовуються у Херсонському державному університеті, чіткі. Метою контролю є оцінка якості організації та проведення навчально-виховного процесу і його кінцевих результатів, а також подальше вдосконалення форм і методів роботи.

Семестрові экзамени складаються студентами у період екзаменаційних сесій згідно з розкладом, який затверджується деканом факультету.

Враховуючи акумулюючий принцип оцінювання навчальних досягнень студента, підсумковий семестровий контроль засвоєння студентом навчального матеріалу визначається як інтегрована оцінка засвоєння всіх змістових модулів за семестр без проведення обов'язкового семестрового екзамену.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, ситуаційні завдання тощо, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу.

Оцінювання семестрового екзаменаційного контролю здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до затверджених університетом критеріїв оцінювання за національною шкалою: «Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно», «Не допущено». Одночасно оцінювання проводиться за шкалою трансферних оцінок ECTS («A», «B», «C», «D», «E», «FX», «F»).

Переведення балів з кредитного модуля до оцінок за національною шкалою та ECTS здійснюється відповідно:

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	
A	100-90	5	відмінно
B	89-83	4	дуже добре
C	81-74		добре
D	73-64	3	задовільно
E	63-60		достатньо
FX	59-35	2	незадовільно
F	34-1		

Шкала ECTS ґрунтується на рейтингу здобувачів вищої освіти у складі потоку/курсу:

- здобувачам вищої освіти, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати ґрунтовні відповіді на всі питання курсу, орієнтуються у проблемних питаннях дисципліни, опанували рекомендовану літературу та виявили добрі знання додаткової літератури, виставляють **оцінку А**. При цьому оцінку – **100 балів**, як виняток, можуть отримати тільки здобувачі вищої освіти, які, крім відмінних знань за програмою дисципліни, виявили активність у науково-дослідній роботі за тематикою курсу, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях тощо;
- здобувачам вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати повні відповіді на теоретичні запитання, проте допустили неточності, опанували рекомендовану літературу та виявили добрі знання додаткової літератури, ставлять **оцінку В**;
- здобувачам вищої освіти, які в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, можуть дати повні відповіді на теоретичні запитання, проте у

відповідях допускають несуттєві помилки, опанували рекомендовану літературу та виявили добрі знання додаткової літератури, ставлять **оцінку С**;

- здобувачам вищої освіти, які показали задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні, дають неточні відповіді на теоретичні запитання й допускають помилки, не виявили знань додаткової літератури, ставлять **оцінку D**;
- здобувачам вищої освіти, які виявили мінімально достатній рівень знань із дисципліни, необхідний для продовження навчання, дають неточні та/або часткові відповіді на теоретичні запитання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника та не виявили знань додаткової літератури, ставлять **оцінку E**;
- здобувачі вищої освіти, які не дають відповідей на теоретичні запитання, відповідають тільки частково на окремі питання, не виявляють знань основної та додаткової літератури з предмету, ставлять **оцінку FX**;
- здобувачі вищої освіти, які не дають відповідей на теоретичні запитання, не відповідають на окремі питання, не виявляють знань основної та додаткової літератури з предмету, ставлять **оцінку F**;
- здобувачі вищої освіти, які за результатами вивчення дисципліни отримали незадовільні **оцінки FX** або **F**, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і при **оцінці FX** повторно перескласти підсумковий контроль, а при **оцінці F** пройти повторний курс вивчення дисципліни зі складанням підсумкового контролю.

Протягом семестру проводиться не менше двох модулів або контрольних робіт або інших видів контролю. Максимальна кількість балів, яка встановлюється для цих видів контролю, а також відповідність оцінок **FX** та **F** у шкалі **ECTS**, у балах та національній шкалі визначається вченими радою факультету або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

9. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Антологія української поезії: У 6 т. Т. 1: Українська дожовтнева поезія. Київ : Наукова думка, 1984. 345 с.
2. Апокрифи і легенди з українських рукописів. Т. 1. Апокрифи старозавітні / упоряд.: І.Я. Франко; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Ін-т франкознавства. Репр. вид. 1896 р. Львів : ЛНУ ім. І.Франка, 2006. 394 с.
3. Аполлонова люття : Київські поети XVI-XVII ст. Київ : Молодь, 1982. 382 с.
4. Білоус П. Історія української літератури XI-XVIII ст. : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 424 с.
5. Білоус П., Білоус О. Українська література XI – XVIII ст. : Навчальний посібник для самостійної роботи студента. Київ : Вид. центр «Академія», 2010. 360 с.
6. Возняк М. Історія української літератури : У 2 кн. Кн. 1. Львів : Світ, 1992. 693 с.
7. Возняк М. Історія української літератури : у 2 кн. Кн. 2. Вид. 2-ге, випр.. Львів : Світ, 1994. 555 с.
8. Генік-Березовська З. Грані культур. Бароко, романтизм, модернізм. Київ : Гелікон, 2000. 368 с.
9. Грушевський М. Історія української літератури : У 6 т. 9 кн. Т. 2. Київ : Либідь, 1993. 264 с.
10. Давня українська література в школі : літературознав.-метод. посіб. / Б. Степанишин. Київ : Либідь, 2000. 504 с.
11. Давня українська література : хрестоматія / упоряд. М.М.Сулима. Київ : Освіта, 1992. 576 с.
12. Дзира Я. Апокрифи // Енциклопедія історії України : у 10 т. Т.2. / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. Київ : Наук. думка, 2003. С. 142.
13. Збірник Козацьких літописів : Густиський. Самійла Величка. Грабянки / упоряд. та переклад: В. Кречотень, В. Шевчук, Р. Іванченко. Київ : Дніпро, 2006. 976 с.
14. Ісіченко І. Історія української літератури : епоха Бароко (XVII–XVIII ст.) : навч. посібн. для студ. вищих навч. закл. Львів ; Київ ; Харків : Святогорієць, 2011. 568 с.
15. Історія української літератури : у 12 т. Т. 1 : Давня література (X – перша половина XVI ст.) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2014. 840 с.
16. Історія української літератури : у 12 т. Т. 2 : Давня література (друга половина XVI – XVIII ст.) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2014. 840 с.
17. Літературна спадщина Київської Русі і українська література XVI-XVIII ст. : збірник праць. Київ, 1982. 392 с.
18. Матеріали до вивчення історії української літератури: У 5 т. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1959. 635 с.
19. Мішуков О. «Історія Русів» у європейському контексті : автореф. ... канд. філол. наук; спец. 10.01.01 «Українська література». Львів, 2000. 32 с.
20. Наєнко М. Художня література України : науково-популярний нарис. Ч. 1 : Від міфів до реальності. Київ ВЦ «Просвіта», 2005. 660 с.
21. Нежива Л. Українське літературне бароко. Культурологічний та мистецтвознавчий аспекти вивчення : навч. посіб. Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. 180 с.
22. Павленко Г. Становлення історичної белетристики в давній українській літературі. Київ : Наукова думка, 1984. 276 с.
23. Полек В. Історія української літератури X-XVII ст. Київ : Вища школа, 1994. 293 с.
24. Поліщук Ф. Український фольклор. Давня українська література : практичні заняття. Київ : Вища школа, 1991. 190 с.
25. Сліпущко О. Софія київська. Українська література Середньовіччя : доба Київської Русі (X–XIII ст.). Київ : Аконті, 2002. 398 с.

26. Слово многоцінне : хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху Ренесансу (друга половина XV–XVIII) та в епоху Бароко (кінець XVI–XVIII століття) : в 4 кн. Кн. 1 : Література епохи Ренесансу (друга половина XV–XVI століття). Література Раннього Бароко (80-ті роки XVI століття – 1632 рік) / упоряд. : В. Шевчук, В. Яременко. Київ : Аконтіт, 2006. 800 с.
27. Слово многоцінне : хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху Ренесансу (друга половина XV–XVIII) та в епоху Бароко (кінець XVI–XVIII століття) : в 4 кн. Кн. 2 : Література високого Бароко (1632–1709 рік) / упоряд. : В. Шевчук, В. Яременко. Київ : Аконтіт, 2006. 800 с.
28. Слово многоцінне : хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху Ренесансу (друга половина XV–XVIII) та в епоху Бароко (кінець XVI–XVIII століття) : в 4 кн. Кн. 3 : Література високого Бароко (1632–1709 рік) / упоряд. : В. Шевчук, В. Яременко. Київ : Аконтіт, 2006. 800 с.
29. Соболь В. Літопис Самійла Величка як явище літературного бароко.— Донецьк : Отечество, 1996. 344 с.
30. Соболь В. З глибини віків: Посібник для вивчення давньої української літератури в школі. Київ : Зодіак-ЕКО, 2000. 384 с.
31. Соболь В. Українське бароко. Тексти і контексти. Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2015. 382 с.
32. Сулима В. Біблія і українська література : навч. посібник. Київ : Освіта, 1998. 400 с.
33. Сулима М. Українська драматургія XVII-XVIII ст. 3-тє вид. Київ : ВД «Стилос», 2010. 368 с.
34. Українська література XVIII ст. Поетичні твори, драматичні твори, прозові твори. Київ : «Наукова думка», 1983. 696 с.
35. Українська література у портретах і довідках : давня література – література XIX ст. Київ : Наукова думка, 2000. 142 с.
36. Українська література XVII ст. Київ : Наукова думка, 1987. 231 с.
37. Українська література XVIII ст. Київ : Наукова думка, 1983. 261 с.
38. Українська література XIV-XVI ст. Київ : Наукова думка, 1988. 142 с.
39. Українська література XI–XVIII ст. : хрестоматія з коментарями / упоряд. Є.А. Карпіловська, Л.О. Тарновецька. Чернівці : Прут, 1997. 368 с.
40. Українська літературна енциклопедія : т. 1-3 / Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка; редкол. І.О Дзевєрін (відповід. ред. та ін.). Київ : Голов. ред. УРЕ ім. М.П. Бажана, 1988, 1995, 1990.
41. Українське бароко : У 2 т. Т. 1 / керівник проекту Д. Наливайко ; ред. кол. Д. Горбачов [та ін.]. Харків : Акта, 2004. 636 с.
42. Українське бароко : У 2 т. Т. 2 / керівник проекту Д. Наливайко ; ред. кол. Д. Горбачов [та ін.]. Харків : Акта, 2004. 412 с.
43. Українське бароко : В 2-х т. Київ : Наукова думка, 2004. 253 с.
44. Українські інтермедії XVII–XVIII ст. Київ : Наукова думка, 1960. 153 с.
45. Ушкалов Л. Есеї про українське бароко. Київ : Факт : Наш час, 2006. 284 с.
46. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). Тернопіль : Феміна, 1994. 480 с.
47. Чижевський Д. Українське літературне бароко : вибр. пр. з давньої л-ри / голова ред. кол. О. Прицак ; підготов. вид., передм. О.В. Мишанич ; Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка НАН України. Київ : Обереги, 2003. 575 с.
48. Шевчук В. Муза роксоланська: У 2-х кн. Кн. 2: Розвинене бароко. Пізнє бароко. Київ : Либідь, 2005. 729 с.

Допоміжна

1. Абрамович С. Специфика Библии как сакральной книги. *Всесвітня література в навчальних закладах України*. 2001 №9. С. 48-51.

2. Бетко І. Біблійні сюжети і мотиви в українській поезії ХІХ - поч. ХХ ст. *Українська мова і література в школі*. 1991. № 10. С. 3-6.
3. Величковський І. Твори / вступ. статті С.І. Маслова, В.П. Колосової, В.І. Кречотня. Київ : Наук. думка, 1972. 192 с.
4. Вишенський І. Твори / пер. з книжної укр. мови В. Шевчука. Київ : Дніпро, 1986. 247 с.
5. Власенко Н. Хто є автором «Повісті врем'яних літ». *Наука і суспільство*. 2002. № 5-6. С. 10-14.
6. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ : Феміна, 1995. 685 с.
7. Затилюк Я. Київський слід апостола Андрія : ідейне призначення легенди та її трансформація. *Пам'ятки України: національна спадщина*. 2019. № 2/3. С. 2-7.
8. Іваньо І. Григорій Сковорода // Сковорода Г. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи / Упордк., примітки та вступ. ст. І. Іваньо. Київ : Наук. думка, 1983. С. 5-32.
9. Котляр М. Чорноризець Нестор та його «Повість минулих літ» // *Повість минулих літ. Літопис / переказ В. Близнеця*. Київ : Веселка, 1996. С. 268-284.
10. Куценко Л. Час вчитися любити : Біблія на уроках літератури. Кіровоград : Степова Еллада, 1999. 56 с.
11. Літописні оповіді про похід князя Ігоря / укл., текстологічне дослідження та пер. В.Ю. Франчук. Київ : Наук.думка, 1988. 191 с.
12. Мартинюк В. Біблія – запорука духовності людства. *Українська література в загальноосвітній школі*. 1999. №4. С. 5-15.
13. Мишанич О. Довкола «Слова ..»: Нова ревізія автентичності видатної пам'ятки. *Літературна Україна*. 2001. 30 серп. С. 7.
14. Мостова Л. Жанротворча роль іносказання в байках Г.С. Сковороди. *Медієвістика: зб. наук.статей*. Одеса, 2000. Вип. 2. С. 134-141.
15. Назарук М. Гордість давнього письменства (До ознайомлення з полемічною літературою і творчістю І. Вишенського). *Українська мова і література в школі*. 1986. № 8. С. 33-40.
16. Охріменко П. Чи знаємо ми по імені автора «Слова ...». *Українська мова і література в школі*. 1990. № 11. С. 79-85.
17. Охріменко П. Якому народові належить «Слово о полку Ігоревім»? *Березіль*. 1996. № 7. С. 153-167.
18. Паславський І. «Писав мандрованець, якого звать Вишенським». *Дзвін*. 1991. № 1. С. 152-162.
19. Пастухова А. Викладання Біблії як концептуальної першоджерельної інстанції. *Українська мова і література*. 2004. №5. С. 38-39.
20. Працьовитий В. Образ Богдана Хмельницького у шкільній драмі «Милість Божія». *Сучасний погляд на літературу : наук.зб.* Київ, 2001. Вип. 5. С. 7-9.
21. Сивокінь Г. Григорій Сковорода як читач Біблії. *Слово і час*. 1993. № 3. С. 11-16.
22. Сивокінь Г. Схоластика Феофана Прокоповича. *Урок української*. 2001. № 6. С. 56-57.
23. Ушкалов Л. Григорій Сковорода і антична культура. Харків : ТОВ «Знання», 1997. 180 с.
24. Франко І. Іван Вишенський, його час і письменницька діяльність // Франко І. Збір. Творів : У 50 т. Т. 28. Київ : Наук. думка, 1983. С. 260-278.
25. Франко І. Композиція найдавнішого літописного зведення : «Повість временних літ» // Франко І. Збір. творів: У 50 т. Т. 37. Київ : Наук.думка, 1976. С. 442-449.
26. Франко І. Найстаріші традиції Київської землі // Франко І. Збір. творів: У 50 т. Т. 39. Київ : Наук.думка, 1976. С. 335-358.
27. Шевченко Г. Біблія – визначна пам'ятка світової культури і літератури. *Все для вчителя*. 2002. №15-16. С. 80-83.
28. Шевчук В. Збережено навіки (Про «Повість врем'яних літ» та її авторів) // Шевчук В. Дорога в тисячу років. Київ : Рад.письменник, 1990. С. 16-24.

29. Шевчук В. Іван Величковський та Києво-Чернігівська поетична школа другої пол. XVII ст. *Українська мова та література*. 2001. Ч. 43. С. 3-14.
30. Шевчук В. Климентій Зіновійв і його книга буття українського народу. *Хроніка-2000*. 1994. № 1-2. С. 73-98.
31. Шевчук В. Мандрівничий, котрий розпікав людське сумління // Шевчук В. Дорога в тисячу років. Київ : Рад.письменник, 1990. С. 68-82.
32. Шевчук В. Як би я викладав уроки Біблії в середній школі. *Слово і час*. 1991. № 1. С. 72-79.
33. Шевчук М. Іван Некрашевич: думки ювілейні і не зовсім. *Слово і час*. 1992. № 10. С. 28-32.
34. Яценко Б. І ще про автентичність «Слова о полку Ігоревім». *Слово і Час*. 2003. № 7. С. 30-34.
35. Яценко Б. Ще раз про автора «Слова о полку Ігоревім». *Дивослово*. 2001. № 5. С. 7-9.

Інтернет-ресурси

1. Інститут літератури ім. Т.Шевченка: <http://www.ilnan.gov.ua/index.htm>.
2. Національна спілка письменників України: <http://www.nspu.org.ua>.
3. Українська література: електронна бібліотека: <http://www.ukrlit.com.ua>.
4. Енциклопедія української літератури: <http://www/proza.cjm/ua>.
5. Українська бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>.
6. EXLIBRIS – українська електронна бібліотека: <http://ukrlib.com>.
7. Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка: <http://www.philology.Kiev.ua>.
8. Український лінгвістичний портал: <http://www1.ulif.org.ua/ulif/>.
9. Тестові Інтернет-портали: www.ets.org; www.testportal.com.ua.
10. <http://www.ukr-in-school.edu-ua.net> – українська мова і література в школі науково-методичний журнал електронна версія.
11. Українська бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>.

10. ЗАПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття «давня українська література». Історичні умови її виникнення і характерні риси.
2. Проблема періодизації давньої української літератури.
3. Сучасні дослідники української літератури Х-ХVIII ст.
4. Специфіка та основні жанри перекладної літератури.
5. Структура і зміст Біблії.
6. Переклади і переспіви Біблії.
7. Апокрифи «Як сотворив Бог Адама», «Про Соломона і Китовраса», «Ходіння Богородиці...».
8. Апокрифічні мотиви в українській літературі («Слово о збуренню пекла», «Енеїда» І.Котляревського).
9. Світські книги «Фізіолог», «Шестоднев», «Пчела» та інші.
10. Поняття про літопис, літописнезведення, літописний список, літописнуредакціютощо.
11. Гіпотези О. Шахматова, М. Грушевського, Л. Махновця та ін. про генезис і розвиток літописання.
12. «Повістьвременнихліт» – найвидатнішапам'яткадавньоруськоголітописання.
13. Галицько-Волинськийлітопис: структура.
14. Образна система Галицько-Волинського літопису.
15. Історія віднайдення, видання і вивчення «Слова о полку Ігоревім».
16. Проблеми автентичності й авторства «Слова о полку Ігоревім».
17. Історичні умови виникнення полемічної літератури.
18. Характерні риси полемічної літератури.
19. Петро Скарга як найталановитіший представник католицько-уніатського табору.
20. Письменники-полемісти.
21. Світогляд Івана Вишенського. Художня інтерпретація його образу Іваном Франком.
22. Поетика ранніх творів Івана Вишенського («Ізвещеніє...», «Писанієдо всіх...»).
23. Твори Вишенського після Брестської унії.
24. Викриття ініціаторів унії, захист православної віри в творіІвана Вишенського «Послання до єпископів».
25. Структура, основні мотиви збірки Івана Величковського «Зегар з полузегарком».
26. «Поетичні штучки» Івана Величковського у збірці «Млеко».
27. Художня своєрідність поетичного збірника Климентія Зіновієва: дидактична спрямованість, фольклорні елементи у віршах.
28. Драматичні діалоги Памви Беринди та Іоанікія Волковича.
29. Основні тематичні групи шкільних драм та їх жанрові різновиди (різдвяні, великодні, типу міраклів та мораліте).
30. «Царство Натури Людской» – ранній зразок великодньої драми алегоричного характеру
31. Міраклє «Алексѣйчеловѣк Божий», йогоджерела, зв'язок з історичними подіями.
32. «Слово о збуренню пекла» – зразок драми народного типу. І. Франко про цейтвір.
33. Драма «Милість Божа». Питання авторства. Тема, ідея твору.
34. Естетичні погляди Феофана Прокоповича.
35. Художня своєрідність поезії Феофана Прокоповича («Елегія», «Опис Києва», «Похвала Дніпрові»)
36. Трагедокомедія Ф.Прокоповича «Владимир»: композиційні особливості; жанрова специфіка, образи.
37. Історико-культурні обставини виникнення барокової історіографії. Проблема типології козацьких літописів.
38. Літопис Самовидця, його характерні риси, проблема авторства.
39. Григорій Грабянка і його літопис «Дѣйствія презьльной... брани Богдана Хмельницького».
40. Літопис Самійла Величка як яскраве явище літературного бароко.

41. «Історія Русів» та дискусії навколо неї.
42. Історико-літературне значення козацьких літописів. Використання їх письменникам наступних поколінь.
43. Характеристика української віршової сатири XVIII ст.
44. Творчість Івана Некрашевича.
45. Особливості світогляду Г. Сковороди.
46. Аналіз філософських трактатів, діалогів, притч Г. Сковороди.
47. Збірка Г. Сковороди «Басни Харьковскія». Обставини її створення.
48. Тематика і провідні мотиви байок Г.Сковороди.
49. Збірка Г. Сковороди«Сад божественних пьсней» як найвизначніше явище в українській віршовій літературі XVIII ст.
50. Провідні мотиви лірики Г. Сковороди.
51. Жанр інтермедії в давній українській літературі.
52. Особливості стилю бароко в українській літературі.

**Зміни та доповнення
на 20__ / 20__**

Затверджено

протокол від «__» _____ 20__ засідання кафедри _____

Завідувач кафедри _____ (_____)

**Зміни та доповнення
на 20__ / 20__**

Затверджено

протокол від «__» _____ 20__ засідання кафедри _____

Завідувач кафедри _____ (_____)

**Зміни та доповнення
на 20__ / 20__**

Затверджено

протокол від «__» _____ 20__ засідання кафедри _____

Завідувач кафедри _____ (_____)